

Verboden vraag

Huug van den Dool

Vanwege verregaande beroepsdefomatie doet de vraag zich bij meteorologen tegenwoordig zelden meer voor. Vandaar dat we hem hier stellen: Is het eigenlijk wel goed om de toekomst te kennen? Juist omdat OLH een tijdsafgeleide in de vorticeitsvergelijking heeft toegelaten (wellicht een vergissing) mogen we niet concluderen dat het ook de bedoeling was dat we weersverwachtingen zouden maken. Op andere gebieden van 'voortgang' doet zich dit probleem ook voor. Het breken van de genetische code leidt ertoe dat je een waarschijnlijkheidsverwachting kunt maken omtrent de leeftijd die een individu zal halen, welke ziekten en gebreken in het verschiet liggen enz. Maar is het wenselijk om dat te weten?

Mijn moeder, uit 1905, zei altijd vergoelijkend tegen familie en burens dat het KNMI niet voorspelt, maar dat het verwachtingen uitgeeft. Alleen in een land waar kerkscheuringen over een woordje hier en daar onder monumentenzorg staan is deze constatering afdoend. Maar nu de anomalie-correlatie van de verwachtingen volgens onszelf tot 0.99 is gestegen kunnen we ons niet langer verbergen achter taalkundige en filosofische excuses. In Maart 1993, enkele maanden na de invoering van de zgn. ensemble verwachtingen, verscheen er een grote depressie aan de oostkust van de VS in lid 8 in de verwachting van 16 dagen vooruit. Liefhebbers van winterstormen deden het meteen in hun broek van spanning. Toen de verwachtingstermijn tot 7 dagen was ingekort en vele ensemble-leden een dergelijke grote depressie lieten zien kon je het rumoer in de wereld der meteorologen van verre horen. Al dagen van tevoren was er sprake van 'de storm van de eeuw'. Met nog drie dagen te gaan kondigden TV meteorologen aan de VS oostkust zonder veel voorbehoud een ware rampspoed aan. Bij het horen van het 'S-woord' (sneeuw!), zoals dat hier ironisch heet, rent de hele bevolking van Washington naar de supermarkt om melk en brood te kopen. Maar deze keer zat het verkeer nabij supermarkten muurvast. Anderhalve dag voor de eerste vlok zou vallen was alle melk uitverkocht en vocht men over de resterende broden. Revolvers, altijd vlot bij de hand in dit land van onbegrensde mogelijkheden, werden getrokken en er vielen doden. Of een verwachting ook nadelen kan hebben? De storm van de eeuw moest nog beginnen en de eerste doden en gewonden konden reeds op het conto van het (verwachte) weer worden geschreven.

NCEP, toen nog NMC trouwens, kreeg de gouden medaille voor deze verwachting. Het citaat spreekt niet alleen van een uiterst geslaagde verwachting (dat lukt zelfs per ongeluk wel eens), maar over een zodanige 'geloofwaardigheid', opgebouwd over een reeks van jaren, dat de verwachting van tevoren serieus werd genomen. Dat tweede deel is natuurlijk waar het om gaat. Zolang de burens en familie denken dat 'het KNMI er altijd naast zit' doet een verwachting er weinig toe. Maar met geloofwaardigheid kun je de hele bevolking in beweging brengen met aangekondigd onheil.

Een militair wil nog wel eens twijfelen over oorlog. Maar ik heb nog nooit een meteoroloog zien twijfelen over het nut van een goede weersverwachtingen. We gaan ervan uit dat het goed is. (We werken verder aan onze numerieke schema's en zien gaarne loonsverhogingen tegemoet voor ieder puntje anomaliecorrelatie.) Met één uitzondering toch. In de jaren 50 (20e eeuw) schreef Willem van der Bijl, uit Alphen a/d Rijn, gedurende z'n KNMI jaren een boekje over lange termijnverwachtingen. Zelfs ouderen op het KNMI zijn Van der Bijl vergeten, maar het is een interessant boekje, en aanbevolen literatuur, vooral tussen Kerst en Driekoningen. Lange termijn verwachtingen maken was toen een nog hopelozere vak dan tegenwoordig. Misschien wel daarom vroeg Van der Bijl zich met enig gevoel voor humor af wat de gevolgen zouden zijn als we perfecte seizoensverwachtingen hadden. Daarbij sloot hij niet uit dat landen tot economische oorlogsvoering zouden overgaan. Niet alleen met het uitbrengen van verwachtingen die de toeristenindustrie van land A een grote slag zouden toebrengen (de Engelsen voorspellen een rotzomer in Frankrijk; alle hotels over de kop), maar ook door het onderdrukken van verwachtingen die nadelig zijn voor de eigen economie. Kortom de situatie van geringe voorspelbaarheid van het weer volgende zomer is misschien niet zo heel erg, want dan kunnen we dat elkaar in elk geval niet aandoen.

Gelukkig verzacht de natuur de verboden vraag. Het voorspelprobleem in 1993 leek opgelost maar sedert 1993 hebben we heel wat mislukte verwachtingen gezien. (Lever die gouden medaille maar weer in.) Zeer sensationele missers gebeuren (in de VS) aan de oostkust wanneer grote sneeuwval plaatsvindt en niet was aangekondigd, dan wel de aangekondigde winterse neerslag geheel uitblijft of onschuldig als water valt; de verkeerde vakjes in de twee bij twee matrix. In Jan 2000 deed zich een grote sneeuwstorm voor in Washington DC die zelfs 18 uur van tevoren door geen enkel ensemble-lid van geen enkel model was voorzien. Ook in de VS klagen mijn burens nu. Ik heb wanhopig geprobeerd mijn moeder's formulering uit 1950 te vertalen, maar dat werkt niet in het Engels. Inmiddels zijn de gekste experimenten bedacht om alsnog een numerieke verwachting (al was het er maar eentje!) te fabriceren die het gewenste weer in Washington bracht. Tot op heden zonder succes. De vorticeitsvergelijking heeft gelukkig toch nog wat geheimen zodat we soms heerlijk kunnen gaan slapen zonder gestoord te worden door de wetenschap dat morgenochtend de voordeur niet open kan vanwege anderhalve voet sneeuw.